

ALEXANDER DE GROTE

EEN HOORCOLLEGE OVER
ZIJN LEVEN, VELDTOCHTEN
EN DE ONDERGANG VAN
HET PERZISCHE RIJK

door Jona Lendering

Inhoudsopgave van het college *Alexander de Grote*

[Jona Lendering](#)

[Studium Generale](#)

[Livius.org](#)

- H1. Proloog: beknopt overzicht van Alexanders carrière
- H2. De beschikbare bronnen
- H3. De antieke wereld van Alexanders jeugd
- H4. Het Perzische Rijk: het verloop van een antiek globaliseringsproces
- H5. De slag bij Issos (333)
- H6. Het beleg van Tyrus (332)
- H7. De slag bij Gaugamela (331)
- H8. De ondergang van Perzië
- H9. Het verre oosten: nieuwe oorlogsdoelen
- H10. Multicultureel leiderschap en Alexanders zelfvergoddelijking
- H11. De dood van Alexander de Grote (323)
- H12. De betekenis van Alexander de Grote

[Chronologie van Alexander de Grote](#)

[Aanbevolen literatuur](#)

Jona Lendering

Drs. Jona Lendering is historicus. Hij studeerde geschiedenis aan de Universiteit Leiden en was betrokken bij diverse archeologische opgravingen in Nederland en Griekenland. Daarnaast is hij mede-oprichter van Livius Onderwijs, een onafhankelijke school voor historisch onderwijs. Van zijn hand verschenen diverse boeken, waaronder *Alexander de Grote*, *Israël verdeeld* en *Bedrieglijk echt*. In 2016 werd de Theodor Award aan hem toegekend voor zijn publicaties over het belang van het klassieke erfgoed.

© Paul te Stroete

Studium Generale Universiteit Leiden

Deze uitgave is tot stand gekomen in samenwerking met Studium Generale Universiteit Leiden. Studium Generale Universiteit Leiden organiseert lezingen voor studenten en andere belangstellenden van binnen en buiten de universiteit die over de grenzen van hun vakgebied heen willen kijken.

Voor meer informatie, kijk op: <http://www.studiumgenerale.leidenuniv.nl>

Livius.org

Livius.org is een website met informatie over de oude Romeinen, Grieken, Joden, Perzen, Babyloniërs, Assyriërs en Egyptenaren. Daarnaast verzorgt Jona Lendering via Livius Onderwijs op diverse locaties cursussen en reizen over de oude wereld'

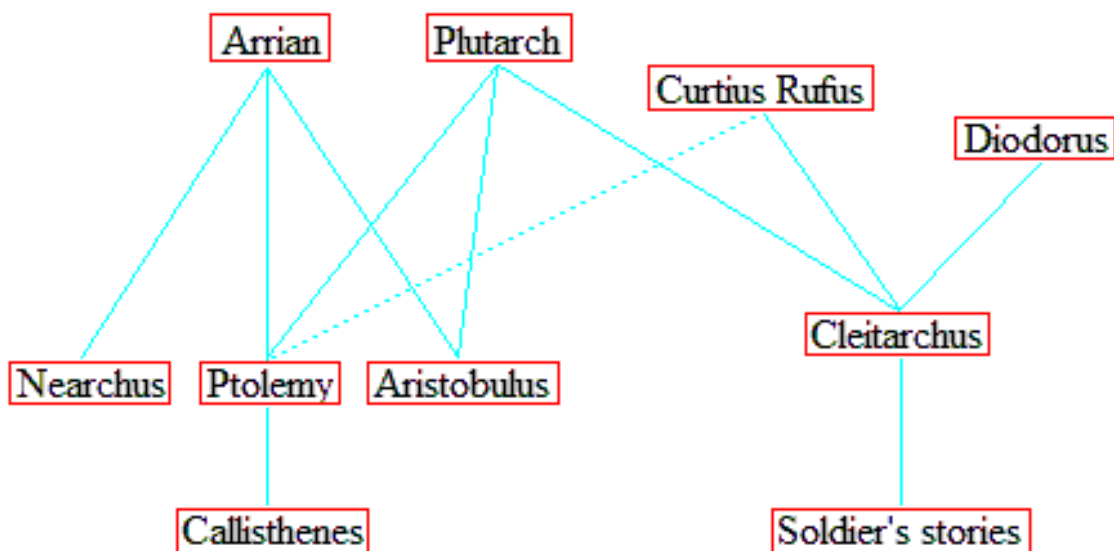
Veel informatie is te vinden op de website <https://www.livius.org>, meer in het bijzonder op <https://www.livius.org/articles/person/alexander-the-great/>

Bijlage bij het hoorcollege *Alexander de Grote*

Jeugdportret van Alexander (“Rondanini-Alexander”, Glyptothek München)

Beschikbare bronnen over Alexander de Grote

De relatie tussen de diverse Alexander-auteurs.

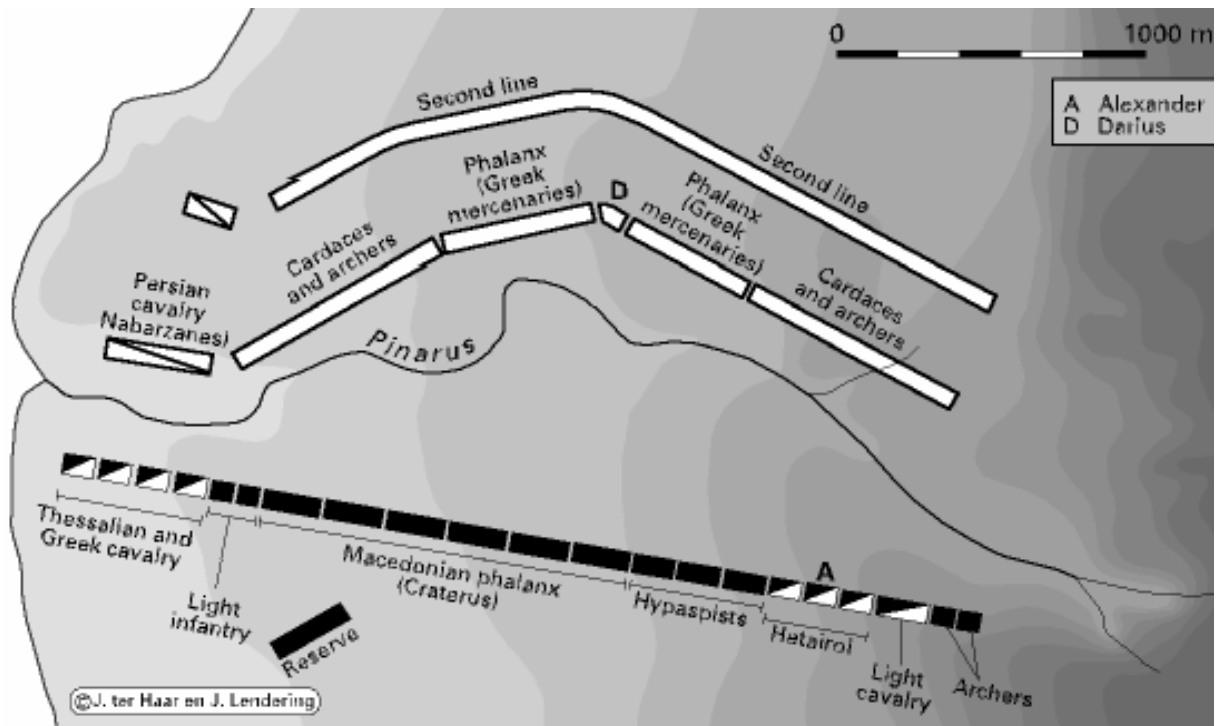
Het Perzische Rijk

Het Assyrische Rijk rond 670 v.Chr.

De manoeuvres vlak voor de veldslag bij Issos (oktober/november 333 v.Chr.)

De opstelling bij de slag bij Issos (november 333 v.Chr.)

Alexanders opmars door Mesopotamië en Elam (najaar 331 v.Chr.)

Alexanders opmars door Iran en campagnes in Centraal-Azië (3310-327 v.Chr.)

De terugkeer uit het verre oosten: Alexanders route (parallel aan de kust), de route van Alexanders admiraal Nearchos (over zee) en de route van Alexanders generaal Krateros (noordelijk).

Chronologie van Alexander de Grote

De regeringen van Filippus en Artaxerxes III

<i>Macedoniërs</i>		<i>Perzen</i>
Filippus koning van Macedonië	360	
	358	Artaxerxes III koning van Perzië
Filippus trouwt met Olympias	357	
Juli: geboorte van Alexander	356	
Filippus onderwerpt Midden-Griekenland	346	
Perinthos-incident Griekse oorlogsverklaring aan Macedonië	340	Perzische interventie
Augustus: Slag bij Chaironeia	338	September: Artaxerxes IV koning
Voorjaar: Oprichting Korinthische Bond	337	Opstanden in Egypte, Babylon en Armenië
Voorjaar: Parmenion valt Klein-Azië binnen Oktober: Filippus vermoord	336	Zomer: Artaxerxes IV opgevolgd door Darius III

De regeringen van Alexander en Darius

<i>Macedoniërs</i>		<i>Perzen</i>
Alexander aan de Donau en in Illyrië; verwoesting van Thebe	335	Perzische tegenaanval in Klein-Azië
Mei: Alexander in Troje Juni: Overwinning aan de Granikos Juli: Inname Milete Najaar: Belegering Halikarnassos	334	Nederlaag aan de Granikos
Winter: Alexander trekt door Lykië, Pamfylië en Frygië April: Alexander in Gordion (Gordiaanse knoop) Juli: Alexander verlaat Gordopn September: Alexander in Tarsos	333	Maart-juni: Perzisch vlootoffensief Juli: Darius verlaat Babylon

<p>Oktober: Parmenion maakt contact met de Perzen</p> <p>5 of 6 november: Alexander verslaat Darius bij Issos</p>		<p>Oktober: Darius in Syrië</p> <p>5 of 6 november: Darius door Alexander verslagen bij Issos</p>
<p>Januari: Begin belegering van Tyros</p> <p>Juli: Inname van Tyros</p> <p>September-oktober: Belegering Gaza</p> <p>November: Alexander in Jeruzalem</p> <p>December: Alexander bereikt Egypte</p>	332	<p>Voorjaar: desintegratie van de Perzische vloot</p>
<p>Maart: Alexander bezoekt het orakel van Ammon</p> <p>7 april: Stichting Alexandrië</p> <p>Juni: Alexander in Fenicië en Syrië</p> <p>Juli: Alexander naar het oosten</p> <p>1 oktober: Alexander verslaat Darius bij Gaumala</p> <p>22 oktober: Alexander in Babylon</p> <p>15 december: Alexander in Sousa</p>	331	<p>Mazaios verhindert Alexanders opmars langs de Eufraat naar Babylon</p> <p>1 oktober: Darius verslagen door Alexander bij Gaugamela</p>
<p>20 januari: Alexander bij de Perzische Poort</p> <p>Januari-mei: Alexander in Persepolis</p> <p>Mei: Alexander op weg naar Ekbatana</p> <p>c.17 juli: Alexander drijft Darius in het nauw</p>	330	<p>Darius bouwt een leger op in Ekbatana</p> <p>Juni: Darius trekt zich naar het oosten terug</p> <p>c. 17 juli: Moord op Darius</p>

Alexander alleenheerser

330	Augustus	Alexander in Hyrkanië Bessos trekt zich terug naar Sogdië (Oezbekistan)
	November	Filotas-affaire; moord op Parmenion
329	Januari	Alexander in Arachosië (ZO Afghanistan)
	April	Alexander in Gandara (O Afghanistan)
	Mei	Alexander steekt de Hindu Kush over
	Juni	Alexander steekt de Oxos over en neemt Bessos gevangen
	Juli	Alexander in het uiterste noorden Opstand in Sogdië (Oezbekistan)
328	Winter	Alexander in Baktrië (N Afghanistan); aankomst van versterkingen
	Zomer	Genocidale campagne in Sogdië; stadstichtingen
	Najaar	Alexander in Marakanda (Samarkand); moord op Kleitos
327	Winter	Meer campagnes in Sogdië; meer stadstichtingen
	Zomer	Alexander trouwt met Roxane
	Najaar	Alexander keert terug over de Hindu Kush naar Gandara
326	Winter	Hoofdmacht trekt over de Khyberpas naar de Indus; Alexander in de Swatvallei
	April	Oversteek van de Indus; aankomst in Taxila
	Mei	Alexander verslaat Poros aan de Hydaspes (Jhelum)
	Juli	Muiterij aan de Hyfasis; Alexander moet omkeren
	September	Bouw van de Macedonische vloot
	November	Expeditie stroomafwaarts door de Punjab naar de Indische Oceaan
325	Januari	Aanval op de Malliërs (bij Multan); Alexander zwaargewond
	April	Opstanden omdat Alexander gestorven zou zijn
	c. 15 juli	Alexander bereikt de Indische Oceaan
	Augustus	Alexander begint de terugmars naar het westen
	December	Nearchos commandeert de vloot voor de terugvaart naar het westen
324	Februari	Alexander in Pasargadai en Persepolis
	April	Bruiloften in Sousa
	Juli	Muiterij in Opis (bij Bagdad)
	Augustus	Decreet op de Griekse ballingen
	Oktober	Alexander in Ekbatana; dood van Hefaistion
323	Winter	Alexander eist goddelijke eerbewijzen
	April-mei	Alexander in Babylon

	Mei	Vorbereidingen Arabische veldtocht
	11 juni	Dood van Alexander

Na de dood van Alexander

323	Juni	Conferentie van Babylon; Perdikkas regent
	Juli	Begin Griekse Bevrijdingsoorlog; opstand van Macedonische veteranen in Sogdië
322	September	De rust in Griekenland en Sogdië hersteld
321	December	Begin van de Eerste Diadochenoorlog: Perdikkas versus Ptolemaios, Krateros, Antipatros en Antigonos Eenoog
320	Mei	Moord op Perdikkas
	Najaar	Congres van Triparadeisos. Alexanders rijk valt uiteen

Aanbevolen literatuur

Het onderzoek naar Alexander de Grote verkeert om verschillende redenen in een impasse. Eén daarvan is dat het 'grotemannengeschiedenis' is, waarbij de aandacht vooral gaat naar individuen die geschiedenis bepalen. Dit is in de loop van de twintigste eeuw steeds meer uit de mode geraakt: individuen maken weliswaar geschiedenis, maar doen dat niet onder omstandigheden van hun keuze. Er kwam meer belangstelling voor de sociale wetenschappen, wat bijvoorbeeld resulteerde in de professionalisering van de iranologie, waarbij geschiedvorsching stevig werd gevestigd in de antropologie.

Dit is echter allemaal alweer een jaar of dertig geleden. Het huwelijk tussen geschiedvorsching en sociale wetenschappen heeft betere tijden gekend dan de laatste twee decennia. Methodisch zijn er in de laatste tijd geen wezenlijke veranderingen geweest.

Nieuwe bronnen zijn er evenmin. De Babylonische archieven hebben het een en ander opgeleverd en er zijn wat tekstvondsten uit Afghanistan, maar daar is de afgelopen vijftien jaar niets noemenswaardigs bij gekomen. Er zit weinig muziek meer in de Alexanderstudie en hoewel er elk jaar wel boeken verschijnen over de implosie van het Perzische Rijk, zijn er geen boeken die iets noemenswaardigs nieuws bieden.

Een echt recente Alexanderbiografie is er niet; mijn eigen boek, *Alexander de Grote. De ondergang van het Perzische Rijk* dateert uit 2004. Wie iets meer wil lezen, kan echter nog altijd met profijt lezen in de bronnen: Arrianus' *Anabasis* bijvoorbeeld en Curtius Rufus' *Leven van Alexander van Macedonië* zijn de belangrijkste bronnen. Curtius Rufus is leverbaar in de Penguin-reeks, Arrianus is vertaald onder de titel *Alexander de Grote. Het verhaal van zijn verovering van het Perzische Rijk*.

Oliver Stones film *Alexander* (2004) biedt beeldmateriaal dat correct is voor het militaire aspect van de zaak; verder moet men maar niet teveel aandacht besteden aan de Latijnse teksten in de bibliotheek van Alexandrië en de Sumerische voorwerpen in Olympias' boudoir. Oliver Stone heeft excuus gemaakt voor de stereotypering van Babylon als stad vol wulpse vrouwen: dit was, zo zei hij, meer een Hollywood-traditie dan oude geschiedenis. Zijn historisch adviseur Robin Lane Fox heeft van zoveel zelfinzicht nog geen blijk gegeven.

Beter is de BBC-documentaire van Michael Wood, *In the Footsteps of Alexander the Great* (1998), maar het oosterse materiaal is daar niet volledig in verwerkt.

Colofon

Home Academy Publishers geeft hoorcolleges uit voor thuis en onderweg. Direct te downloaden of onbepert te streamen in de Home Academy Club. Interessante onderwerpen, van geschiedenis tot natuurwetenschappen, voorgedragen door boeiende sprekers. Zo kunt u kennis opdoen in de auto, in de trein, op de fiets of thuis op de bank. Download de Home Academy app voor het beluisteren van onze hoorcolleges op een smartphone of tablet.

Kijk verder op www.home-academy.nl

Uitgave	Home Academy Publishers Middelblok 81 2831 BK Gouderak Tel: 0182 – 370001 E-mail: info@home-academy.nl
Opname	Bob Kommer Studio's (Den Haag, mei - juni 2020)
Stem Inleiding	F.C. van Nispen tot Sevenaer
Muziek Intro	Cok Verweij
Mastering	Frits de Bruijn
Vormgeving	Floor Plikaar

© Hoorcollege Copyright 2020 Home Academy Publishers, Den Haag

ISBN 978 90 8530 207 0

NUR 683, 77, 78

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, uitgeleend, verhuurd, uitgezonden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door (foto)kopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaand schriftelijk toestemming van de uitgever.